

3 1917 у 2017: як газета «Звезда»

віншавала сваіх чытачоў з Новым годам

Надыходзячы год мы ўсёй рэдакцыяй чакаем з усхваляванасцю і трапятаннем. Не жартачкі: найстарэйшаму выданню Беларусі, нашай газеце спаўняецца 100 гадоў! Для нас гэта робіць знакавым увесь будучы год. Напярэдадні яго наступлення мы вырашылі ўспомніць, як змянялася наша выданне, актуальныя тэмы і самі людзі на працягу ўсяго гэтага немалого тэрміну.

У даваенны перыяд тэма Новага года ў газеце амаль не закраналася. Было не да таго — вырашаліся найважнейшыя партыйныя задачы. Замест казачнага свята на першы план выходзіць тое, што год, які пачынаецца, азнаменаваны, напрыклад, 10-ці 20-годдзем Кастрычніцкай рэвалюцыі.

У першым нумары газеты за 1928 год асноўная тэма — 10 год з даты заснавання БССР. У артыкуле «Менск — у дні свята» апавядаецца пра прыехаў павіншаваць дзяржаву з юбілеем, а пра іншую ўрачыстасць, без якой цяжка ўявіць сучаснае жыццё, — ні слова.

У апошніх нумарах 1936 года пра Новы год як пра свята таксама няма згадак. Максімум, што можна прымаркаваць да падзеі, — гэта матэрыялы пра тое, як умоўны завод рыхтуецца да 1937 года або што выкананы гадавы план па вытворчасці сталі.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны сітуацыя пачынае паступова змяняцца. Цікава, што ў савецкія часы навагоднія нумары выходзілі пасля самога свята, а ў канцы снежня ўрачыстасць увага амаль не ўдзялялася.

Адкрываем газету за 1 студзеня 1947 года. На першай старонцы — партрэт Правадыра народаў пад лаканічным віншаваннем: 3 Новым годам, дарагія таварышы! Побач змешчаны тэкст аб выдатных дасягненнях мінулага года і не менш амбіцыйных чаканнях ад года, які надыхоў. Аўтар усхваляе савецкіх рабочых і сялян, не без гонару згадвае пра поспехі СССР на міжнароднай арэне: «Савецкі Саюз верна і непахісна стаіць на варце міру і міжнароднай бяспекі, на варце дэмакратыі і прагрэсу».

У газеце была надрукавана анкета «Звядзі» з пытаннем: «Якім асабістым вынікам вы адзначылі 1946 год і чым збіраецеся парадаваць савецкую краіну ў 1947 годзе?»

Дырэктар Мінскага аўтамабільнага завода расказаў пра тое, што «на былым пустыры ўзвышаюцца новыя цэхі. Але гэта толькі першыя крокі. Трэба будзе выканаць грандыёзную праграму па будаўніцтве, мантажы абсталявання і асваенні асноўных вытворчых цэхаў, каб ужо ў 1948 годзе прыступіць да выпуску беларускіх аўтамабіляў». Л. Рахленка, народны артыст БССР у надыходзячым годзе «з сардэчным хваляваннем» плануе працаваць над вобразам Сталіна ў п'есе «Канстанцін Заслонаў». Сярод дасягненняў 1946 года называецца будаўніцтва ў сталіцы 12 тысяч квадратных

метраў жылой плошчы, у планах — узвядзенне вялізнага на той момант 107-кватэрнага дома, аднаўленне галоўнага корпуса Акадэміі навук і пабудова політэхнічнага інстытута.

Для дзяцей на зімовыя канікулы арганізавана насычаная праграма: ёлкі, спектаклі, піянерскія вогнішчы, сустрэчы з Героямі Савецкага Саюза, літаратурныя вечары. Для фізкультурнікаў на стадыёне таварыства «Харчавік» адкрыўся каток, на якім устаюлена «па-мастацку ўпрыгожаная ёлка».

На кантрасце са святочным настроем савецкіх грамадзян падаюцца жахлівыя сусветныя навіны: катаванні ў грэчаскіх турмах, забарона дэманстрацый у ЗША фільма пра фашысцкія зверствы.

У рубрыцы «Куды сёння пайсці» жыхарам сталіцы на выбар прапануюцца спектаклі «Сабака на сене» і «Зароблены хлеб», а таксама кінастужкі «Суд народаў» і «Як гартавалася сталь».

Праз дзесяцігоддзе, у 1957-м, замест партрэта кіраўніка дзяржавы на першай паласе газеты красуецца выява шчаслівай сям'і пад крамлёўскімі курантамі. Побач — навагодняя прамова старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. К.Я. Варашылава. Асноўны матэрыял застаецца ранейшым:

Газета «Звезда», 1 студзеня 1947 года.

«Мінулы год быў незабыўны, знамянальны, таму што адбыўся гістарычны XX з'езд КПСС, які ўзброіў партыю, народ, краіну яснай праграмай далейшай барацьбы за пабудову камунізму».

Натхняльны тэкст падмацаваны вершаванымі радкамі:

Новы год — хлапчына яснавокі,
Нашы слаўныя будняў радавы —
На працоўны пост,
на пост высокі
Выйшаў,
закасаўшы рукавы.
Па плячы яму
любыя справы —
Сіла маладая ў плячах.
І святло кастрычніцкае
славы

(Сорак год
спаўняецца дзяржаве!)
У юнацкіх свеціцца вачах.

Сваё віншаванне з ЗША даслаў савецкі дэлегат, які заўважыў, што «Раўнадушных

і абіякавых няма — на нас (краіну) глядзяць з захапленнем, з нянавісцю і ... з зайдрасцю. Квітней жа і красуйся, родная зямля!»

Як і цяпер, адным з галоўных паказчыкаў узроўню жыцця з'яўлялася ўзвядзенне новых збудаванняў. «На працягу 1956 года ўступілі ў строй тэлевізійны цэнтр, Тэатр юнага глядача, Палацы

даволі шырокі: амаль дзясятка. Для больш актыўных у Беларускім дзяржаўным ордэна Леніна тэатры оперы і балету зладжаны маладзёжны канцэрт-бал».

У наступным нумары — хроніка апошніх падзей, напрыклад, сустрэча Новага года ў Крамлі. У артыкуле пералічваецца чарговасць, з якой дзяржаўныя дзеячы

Газета «Звезда», 1 студзеня 1967 года.

культуры прафсаюзаў і будаўнікоў, многія клубы, бібліятэкі, магазіны, установы аховы здароўя...» Складана было не спакусіцца і не выправіцца на шпацыр па такім прыгожым горадзе. Менавіта таму побач размесцілася афіша. Для юных глядачоў — спектакль «Не ўсё кату Масленіца», фільм «Прыгоды Арцёмкі» і мультыплікацыйная стужка «Дванаццаць месяцаў». Для дарослых — у Акадэмічным тэатры Янкі Купалы ранішні спектакль «На крутым павароце» і вясчэрні — «Позняе каханне». Выбар кінафільмаў

прамаўлялі тосты, а таксама ў абавязковым парадку дадаецца, што пасля кожнага з іх ішлі «бурныя апладысменты».

У 1967 годзе тэматыка першай старонкі з навагодняй зноў вяртаецца да выключна камуністычнай. Рабочы, які ўвасабляе год, які настаў, нясе транспарант, што абвясчае аб 50-годдзі Кастрычніка.

Не ў малюнках — дык у вершах: на першай старонцы размешчаны рыфмаваныя радкі Мікалая Гамолкі «Шчасця народам»:

Сабраліся мы
за святочным сталом,

Віном ён застаўлен і мёдам.
Хай шчасце ідзе
ў наш радасны дом, —
Таварышы,
з Новым вас годам!

З'яўляецца цікавая рубрыка, якая чымсьці нагадвае нашу ідэю: пераклічка гадоў. Успамінаецца, што знамянальнага адбылося ў тым ці іншым годзе. У газеце друкуюцца аўтарскія карыкатуры, у асноўным — на заходніх ворагаў або бязладных працаўнікоў, а таксама з'едлівыя памфлеты.

Аказваецца, што ў 1967 годзе Дзед Мароз падчас навагодніх ёлак паднёс 90 тысяч падарункаў маленькім беларусам. Цяпер гэтая лічба была б у разы большая.

Навагодні нумар 1977 года аказваецца самым «несвяточным»: справядзача аб праведзенай рабоце, сухія планы і нават ніякіх цёплых слоў, вершаў ці малюнкаў. Не дзіўна, што гэты перыяд называюць «застоем».

Змест газеты ў навагоднім выпуску 1987 года істотна трансфармуецца. Замест безагаворачных поспехаў — развагі аб мінулых памылках і будучых зменах. Аднак настрой застаецца аптымістычным. Характэрна, што кожны з'езд ЦК КПСС у газеце названы як гістарычны і адзін з найважнейшых.

На першай старонцы — пытанні да ўдзельніка Кастрычніцкай рэвалюцыі аб тым, як ён сустракаў 1917 год. І прадказальны адказ — ніяк, было не да таго. Наогул выданне набывае значна больш «чалавечы» характар — на першы план выходзяць асабістыя гісторыі людзей. Напрыклад, як гэта — сустрэкаць Новы год у поездзе? Ці якія стравы ўпрыгожваюць святочны стол беларусаў? Раскрыў сакрэт — смятанны торт і пірог з яблыкамі. На асобнай старонцы «3 меха Дзеда Мароза» змешчаны казкі, жарты, карысныя парады, вясёлыя малюнкi.

Пераанімаем у 1997 год. З аднаго боку — і ў перад і ў постнавагодніх нумарах з'явіліся афіцыйныя паставаны, з другога — асабістыя віншаванні ад чытачоў сваім блізім. Відаць, што выданне знаходзіцца ў пераходным стане: ад савецкай падачы да пошуку новай формы.

Да 2007 года газета цалкам мяняецца: друк у колеры, вялікая колькасць яркіх фотаздымак і цікавых ілюстрацый. Галоўны фотаздымак — з парада Дзедаў Марозаў, які ўжо паспеў стаць традыцыйным. На другой старонцы маляўнічая аб'ява — салют у сталіцы ўпершыню абдубзецка каля нядаўна збудаванай Нацыянальнай бібліятэкі.

І вось перад вамі нумар у гонар Новага 2017 года, які хтосьці са здзіўленнем ці насталыгій таксама прачытае праз дзесяцігоддзі. Гады мяняюцца, а газета «Звезда» застаецца побач з вамі.

Дар'я КАСКО.
kasko@zvezda.by